

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ในยุคที่ประเทศไทยเกิดภาวะเศรษฐกิจแบบฟองสบู่ในช่วงก่อนปี พ.ศ.2540 ได้มีธุรกิจใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย ธุรกิจเดิมมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว บริษัทใหม่ได้จดทะเบียนเพื่อรองรับการขยายตัวของธุรกิจ ทำให้ตลาดแรงงานของธุรกิจเกือบทุกประเภทมีการขยายตัวเช่นกัน จากการผลิตแรงงานมีการขยายตัวมากขึ้น ในกรณีที่พัฒนาธุรกิจให้มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว นั้น จะก่อให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น หน่วยงานที่สามารถแข่งขันให้สังคมในปัจจุบันได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมีความเข้มแข็งในด้านการประมวลผลข้อมูลทางบัญชีที่ถูกต้อง รวดเร็ว ประกอบกับการเข้าร่วมกับองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2540 (สามชาย ศรีสันต์, ม.ป.ป.) ประเทศไทยเองเกิดวิกฤติเศรษฐกิจขึ้น ทำให้ส่งผลกระทบต่อการค้าเงินกิจกรรมทางการค้าต่าง ๆ อย่างมากมาย กิจกรรมต่าง ๆ จำเป็นที่จะต้องแสวงหาวิธีการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง หรือรูปแบบของกิจการ เพื่อที่จะได้ฟื้นตัวจากภาวะเศรษฐกิจที่วิกฤติดังกล่าว ตลอดจนมีความสามารถในการพัฒนาได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต แต่มีสาเหตุอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญก็คือทางด้านตัวของพนักงานบัญชีมีความรู้ไม่เพียงพอ กล่าวคือในอดีต ผู้ที่จัดทำบัญชี ไม่จำเป็นที่จะต้องสำเร็จการศึกษาในสาขาบัญชีโดยตรง ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี และการเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหา บางครั้งการนำเสนอข้อมูลที่เกิดขึ้นทั้งหมด อาจไม่ใช่ข้อมูลที่เหมาะสมต่อการตัดสินใจในบางปัญหา อาทิเช่นการตัดสินใจรับคำสั่งซื้อพิเศษ (Special Orders) ซึ่งหมายถึงคำสั่งซื้อจำนวนมาก ในขณะที่กิจการมีกำลังการผลิตว่างเปล่า ในการพิจารณารับคำสั่งซื้อจำนวนมาก มักเป็นราคาที่สูงกว่าราคาปกติ นักบัญชีจึงต้องนำเสนอข้อมูลเฉพาะข้อมูลที่จะเพิ่มขึ้นจากการตัดสินใจรับคำสั่งซื้อดังกล่าว (รัตนา วงศ์ศรีมีเดือน, 2547, หน้า 7) ซึ่งจากปัญหาในเรื่องของต้นทุนที่เพิ่มขึ้นนี้ จะเป็นเฉพาะต้นทุนผันแปรเท่านั้น เช่นค่าวัสดุ ค่าแรงงาน ค่าไฟฟ้า เป็นต้น จากเหตุผลที่กล่าวในประเด็นหลัง ทำให้ภาครัฐบาลมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น และได้หาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ดังกล่าว จึงเป็นที่มาของการออกกฎหมายพระราชบัญญัติวิชาชีพ พ.ศ. 2547 (รัตนา วงศ์ศรีมีเดือน, 2547, หน้า 7) ที่ได้กำหนดให้ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดทำบัญชี และผู้จัดทำบัญชี ตลอดจนกำหนดข้อคุณสมบัติพื้นฐานของผู้ทำบัญชี โดยมีการกำหนดคุณสมบัติทางการศึกษาของผู้ทำบัญชีให้สอดคล้องกับขนาดของธุรกิจ รวมถึงบทลงโทษ นอกจากนี้ยังมีคุณสมบัติด้านอื่น ๆ เช่น

คุณสมบัติด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านภาษาต่างประเทศ ด้านคุณธรรม และจริยธรรม ตลอดจนจรรยาบรรณในวิชาชีพเป็นต้น

(นภาพร ณ เชียงใหม่, 2545, หน้า 2) ได้กล่าวไว้ว่า "...เมื่อเป็นเศรษฐกิจแบบฟองสบู่ ประชาชนได้รับความทุกข์ยาก เกิดการว่างงาน เกิดปัญหาอาชญากรรม และความตึงเครียดทางจิตใจ การกระทำผิดของกลุ่มบุคคลนักบัญชีและนักบริหารธุรกิจดังกล่าว กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากความผิดทางเศรษฐกิจมีความซับซ้อน เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถเข้าใจกระบวนการอันซับซ้อนในการกระทำผิดได้อย่างแท้จริง

นักบัญชีมีหน้าที่เสนอข้อมูลทางการเงิน ที่กระชับ ไม่คลุมเครือ และถูกต้องตามมาตรฐานบัญชี เพื่อให้ผู้ใช้ทางการเงิน อ่านแล้วเข้าใจ เพื่อสะท้อนฐานะที่แท้จริงของบริษัท ถ้าไม่มีนักบัญชี ไม่มีการสอบบัญชี หรือไม่มีรายงานบัญชีที่ดี จะไม่สามารถทราบฐานะการเงินและการดำเนินงานของบริษัท ถ้าไม่มีมาตรฐานการบัญชีที่ดี จะไม่สามารถทราบมูลค่าทรัพย์สิน หนี้สิน รายได้ ค่าใช้จ่าย กำไร ขาดทุนของบริษัท ไม่มีข้อมูลการเปรียบเทียบบริษัทเพื่อตัดสินใจลงทุนได้ ไม่มีทางรู้ล่วงหน้าว่าปัญหากำลังจะเกิดขึ้นดังนั้นจึงปฏิเสธ ไม่ได้ว่าความล้มเหลวทางเศรษฐกิจของประเทศครั้งนี้ ไม่ได้มีสัญญาณเตือนภัยแก่ผู้ลงทุนและประเทศชาติ..."

จะเห็นได้ว่านักบัญชีเป็นบุคคลที่เรียกได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งยวด ที่อยู่เคียงข้างกับการทำงานทุกกิจกรรมในกิจการ โดยเฉพาะกรณีการฟื้นฟูกิจการ นักบัญชีจะอยู่ในฐานะตั้งแต่ที่ปรึกษา ผู้ทำแผนฟื้นฟู ผู้บริหารแผน ผู้รายงาน และควบคุมกระแสเงินสด โดยมีบทบาทในฐานะช่วยเสนอแนะแนวทางตั้งแต่การปรับองค์กรให้มีขนาดเล็กลง การปรับลดสายการบังคับบัญชาให้สั้นลง การปรับโครงสร้างหนี้ การลดค่าใช้จ่ายของทุกส่วนงานเท่าที่จะทำได้โดยการวิเคราะห์ และแก้ไขปัญหาให้ตรงจุด การวิเคราะห์กระแสเงินสดเพื่อให้มีเงินสดเพียงพอ เพื่อใช้ในการชำระดอกเบี้ย และเงินต้นหรือหากเป็นกิจการอุตสาหกรรม อาจจะเสนอแนวคิดการรวมกลุ่มกิจกรรมการผลิตประเภทเดียวกันที่มีการช่วยเหลือ สนับสนุนซึ่งกันและกัน ตลอดจนสายการผลิต นอกจากนี้ นักบัญชียังมีความสามารถในการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของกิจการ โดยการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน และภายนอกอันประกอบด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้ออุปสรรคของการดำเนินธุรกิจ (SWOT) ด้วย

กรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการลงทุนทางการพาณิชย์กรรม และอุตสาหกรรม รวมถึงเป็นแหล่งศูนย์กลางทางคมนาคม การที่กรุงเทพเป็นเขตเมืองที่มีศักยภาพสูงเช่นนี้ จึงส่งผลทำให้เกิดธุรกิจต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย ซึ่งจะเห็นได้ว่าจำนวนสถาน

ประกอบการที่จดทะเบียนใหม่ ในช่วงปี พ.ศ. 2550 นั้นมีจำนวนมากถึง 232,496 ราย (สำนักงานบริการข้อมูลธุรกิจ กลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2550, หน้า 1-2) ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าสถานประกอบการนั้นจำเป็นต้องมีการจัดทำบัญชีเป็นจำนวนมากสืบเนื่องจากปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 ที่เป็นเหตุทำให้ต้องมีการกำหนดพระราชบัญญัติการบัญชีวิชาชีพ พ.ศ. 2547 ขึ้นมาเพื่อที่จะกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ที่มีหน้าที่จัดทำบัญชี

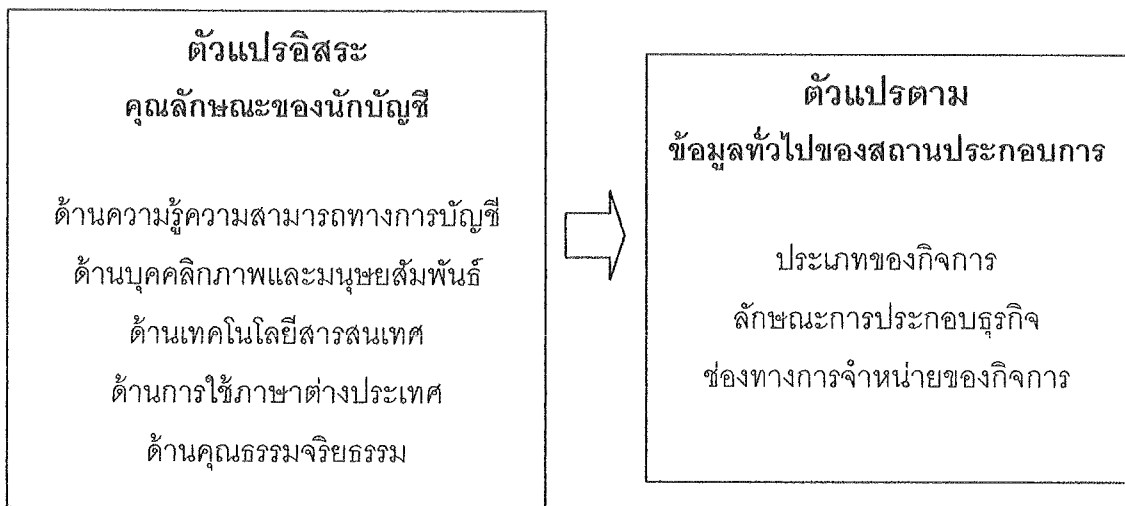
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ได้เปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรการบัญชีบัณฑิตนับตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 สำหรับ ภาคสมทบ และปีการศึกษา 2548 สำหรับ ภาคปกติ โปรแกรมวิชาการบัญชี จึงเริ่มดำเนินการจัดการเรียนการสอนนับจากนั้นเป็นต้นมา ซึ่งนักศึกษาเหล่านี้เมื่อจบไปจะต้องไปทำงานเกี่ยวข้องกับทางด้านกรบัญชี ดังนั้นการเปรียบเทียบคุณลักษณะของนักบัญชีที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ตามทัศนะของบุคลากรในสถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร จึงเป็นเพียงการวิจัยเพื่อศึกษาเป็นข้อมูลเบื้องต้น รวมถึงเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่จะพัฒนาตนเองของนักศึกษาให้มีคุณสมบัติ และคุณลักษณะตรงตามภาคแรงงานต้องการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของนักบัญชีที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ตามทัศนะของบุคลากรในสถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาถึงคุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ตามทัศนะของผู้ประกอบการเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะเปรียบเทียบคุณลักษณะของนักบัญชีที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ตามทัศนะของบุคลากรในสถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดในพัฒนานักศึกษาภาคการบัญชีในอนาคต ซึ่งแสดงได้ตามกรอบการวิจัยดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

สมมุติฐานการวิจัย

คุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ตามทัศนะของบุคลากรในสถานประกอบการอื่น ได้แก่คุณลักษณะความรู้ความสามารถทางการบัญชี ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีผลต่อทัศนะคติของบุคลากรในสถานประกอบการเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้มุ่งศึกษาเฉพาะคุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ตามทัศนะของผู้ประกอบการ เขตกรุงเทพมหานคร โดยทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติดังกล่าวตามคุณลักษณะของบัญชีที่พึงประสงค์ตามลักษณะวิชาชีพ (คู่มือนักศึกษา หลักสูตรบัญชีบัณฑิต ฉบับปรับปรุง, 2550, หน้า 158) ซึ่งมีด้วยกันทั้งสิ้นด้วยกัน 5 ด้านได้แก่

ด้านความรู้ความสามารถทางการบัญชี

ด้านบุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์

ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ

ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ขอบเขตด้านประชากร

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเฉพาะสถานประกอบการที่มีการยื่นจดทะเบียนจัดตั้งสถานประกอบการรายใหม่กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมการค้า กระทรวงพาณิชย์ในช่วงปี พ.ศ. 2550 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 232,496 ราย และได้นำมาคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 400 กลุ่มตัวอย่าง (จากการคำนวณ) โดยทำการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเบื้องต้นจากบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจรับพนักงานบัญชี ของสถานประกอบการ

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 2 ปี 8 เดือน เริ่มตั้งแต่ 1 เมษายน 2550 – 31 ธันวาคม 2553

นิยามศัพท์

นักบัญชี หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่รายงานวิเคราะห์ผลการตัดสินใจ ออกแบบและพัฒนาระบบบัญชีของกิจการอันได้แก่บริษัทจำกัด มหาชน บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด และห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะของนักบัญชีที่แสดงออกถึงความเอาใจใส่ จดจ่อ ตั้งใจ มุ่งมั่นต่อหน้าที่การงาน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายในเวลาที่กำหนด ยอมรับผลการกระทำทั้งผลดี และผลเสียที่เกิดขึ้น รวมทั้งปรับปรุงการปฏิบัติให้ดีขึ้นด้วย ซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้นแบ่งเป็น

คุณสมบัติด้านความรู้ความสามารถทางการบัญชี หมายถึง การแสดงออกถึง ความรู้ ความสามารถ ความเอาใจใส่ด้านการบัญชี ไม่ว่าจะเป็นการหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การ จัดทำระบบบัญชี รวมถึงการจัดทำรายงานที่เกี่ยวข้อง

คุณสมบัติด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ ความเอาใจใส่ต่อกฎระเบียบของหน่วยงาน การวางตัว กริยา มารยาทในการ ร่วมงาน รวมถึงการรู้จักให้เกียรติผู้ร่วมงาน และหน่วยงานที่ปฏิบัติงานอยู่

คุณสมบัติด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ ความเอาใจใส่ด้านการใช้อุปกรณ์สำนักงาน การใช้โปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับการ ทำงานที่เหมาะสม รวมถึงความสามารถการใช้ระบบเครือข่ายเบื้องต้นได้

คุณสมบัติด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ ความเอาใจใส่ด้านการพูด ฟัง อ่าน หรือเขียน ภาษาอื่นใดที่มีใช้ภาษาถิ่น

คุณสมบัติด้านคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง การแสดงออกถึง ความรู้ ความสามารถ ความเอาใจใส่ภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบในงานที่ทำ รวมถึงการแสดงออกถึง ความซื่อตรงต่อหน้าที่ และวิชาชีพของตนเอง

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบปัจจัยที่สำคัญต่อการจัดหานักบัญชีที่พึงประสงค์ตามทัศนะของผู้ประกอบการ เขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบวิชาชีพทางการบัญชีของผู้ที่สนใจของ ประกอบการวิชาชีพทางบัญชี รวมถึงการก่อให้เกิดการพัฒนาตนเองของผู้ที่สนใจต่อไป
2. ทราบถึงสภาพนักบัญชีในสภาพปัจจุบันที่ทางสถานประกอบการมี เพื่อให้สถาบัน การศึกษาที่ผลิตนักศึกษาการบัญชี ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพหลักสูตรให้ มี ความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการต่อไป